

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 4. Quænam sint peculiare Syllogismorum compositorum, ac Expositorii Regulæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

animal; omnis homo est animal; ergo omnis homo est brutum. Secunda est: Ex majori particulari nihil concluditur: proceditur enim à non distributo ad distributum, ut fit, quando dicis: Aliquod animal est homo; nullus equus est homo; ergo nullus equus est animal.

REGULÆ TERTIÆ FIGURÆ.

Sit minor affirmans, conclusio sit specialis.

Leges rursus duas hic versus continet. *Prima est: Ex minore negativa nihil sequitur; transitur enim à non distributo ad distributum; ut vides in hoc syllogismo: Omnis homo est substantia; nullus homo est lapis; ergo aliquis lapis non est substantia. Secunda est: Conclusio sit particularis; aliàs rursus à non distributo ad distributum proceditur; ut in hoc syllogismo: Omne animal vivit; Omne animal est substantia; ergo omnis substantia vivit.*

§. IV.

Quenam sint peculiare syllogismorum compositorum, ac Expositorii Regulæ?

579. Dico 1. Syllogismi Compositi, si resolvi in simplices possint, regulis syllogismorum simplicium diriguntur, quas §. 2. hujus articuli explicavimus. Hinc syllogismus compositus bonus, aut falsus erit, prout simplex, in quem resolvitur bonus aut falsus est. v. g. Hic syllogismus: *Qui dicit hominem esse animal, verum dicit; sed qui dicit hominem esse equum, dicit hominem esse animal; ergo qui dicit hominem esse*

esse

esse equum verum dicit : falsus est, quia resolvitur in hunc simplicem vitiosum : Omnis homo est animal ; omnis equus est animal ; ergo omnis equus est homo : in quo medium non distribuitur. Quòd si verò Syllogismi compositi ad simplices resolvi non possint, fundari debent in regulis communibus bonæ consequentiæ, quas in §. sequenti afferam. Sunt porrò ex syllogismis compositis maximè in usu *Disjunctivus, conditionalis, copulativus.* Es his copulativus specialem difficultatem non patitur sed ejus bonitas aut vitiùm facilè dignosci potest, si omnibus particulis copulativis resolvatur in syllogismum simplicem, qui si legitimus sit, aut vitiosus, ipse quoque legitimus aut vitiosus erit. Hoc igitur omisso de reliquis porrò agemus, quibus subjungemus regulas pro syllogismo exponibili, & expositorio.

580. *Dico 2.* Syllogismus disjunctivus sequentes regulas habet sibi peculiare: I. est: *Si medium in majore & minore disjunctivè ponatur, conclusio non erit legitima. Ratio est : Quia medium disjunctum se habet, ut medium non distributum ; adeoque uni extremo secundum unam partem, & alteri secundum alteram convenire potest.* Hinc vitiosè concludit hic syllogismus : *Vel Joannes, vel Andreas est furatus centum aureos ; sed hic homo est vel Joannes, vel Andreas ; ergo hic homo est furatus centum aureos.* II. est : *Si major disjunctiva affirmet duo membra, & minor unum eorum neget, conclusio affirmans alterum erit legitima.* Evincit hoc ratio manifesta :

festi :

festa: Nam ex supposito, quòd major disjunctiva vera sit, tunc necessariò unum membrum ita se habet, ùt major enuntiat; uno igitur membro in minore verè negato, alterum in conclusione rectè negatur. Patet id in hoc syllogismo: *Vel dies est, vel nox est; sed non est nox; ergo dies est.* III. est: *Si major disjunctiva duo membra affirmet, & minor affirmet unum, conclusio non benè negat alterum:* Quia propositionis disjunctivæ veritati non obest, si utrumque membrum disjunctum verum sit, ùt dictum est n. 504. Patitur tamen hæc regula exceptionem: Si enim particula disjunctiva *exclusivè* Sumatur, aut si disjunctio fiat *inter membra pugnantia*, tunc affirmato uno in minore; rectè negabitur membrum alterum in conclusione; cùm utrumque membrum ita esse nequeat. Hinc benè dico: *Vel Dies est, vel nox est; sed dies est; ergo non est nox.* Adverte tamen, Sophistas subinde abuti hac exceptione, v. g. in hoc syllogismo: *Vel Petrus est doctus, vel non est doctus; sed Petrus est doctus; ergo non est doctus:* Ubi in conclusione non negatur totum membrum disjunctivæ propositionis, & hinc non concluditur. Conclusio proinde sic ponenda esset: *Ergo Petrus non est non doctus.* IV. est: *Si major disjunctivè neget duo membra, tunc altero eorum in minore verè affirmato, alterum benè negatur in conclusione.* Si autem in hoc casu minor unum membrum neget, conclusio non semper rectè affirmat alterum. Rationem utriusque partis desume ex duplici regula immediatè præcedente.

Dixit

Dixi: *non semper*, ob exceptionem in tertia regula positam. V. est: *Si minor, & conclusio sit disjunctiva, iidem termini in utraque propositione disjungendi sunt.* v. g. *Omne animal est sensitivum; sed vel Quercus, vel Bucephalus est animal, ergo vel Quercus vel Bucephalus est sensitivus.* Plura de his vide apud Casilium lib. 3. cap. 17. à n. 37. usque ad finem capitis.

581. Dico 3. Syllogismus conditionalis dicitur ille, qui unam aut plures propositiones hypotheticas habet. Reducuntur autem ad propositiones hypotheticas etiam illæ, quæ particulis constant vel *Causalibus*, ut hæc: *Quia Petrus ferventer orat, hinc gratiam accipit.* Vel *Relativis.* v. g. *Quod est animal, est sensitivum.* Vel *Adverbiis temporis, aut loci.* v. g. *Ubi, vel quando sol est, ibi, vel tunc dies est.* Pro syllogismis ejusmodi propositionibus constantibus assignantur sequentes regulæ. I. est: *Si omnes propositiones in syllogismo sint hypotheticæ, tunc quælibet earum integrum syllogismum categoricum complectitur.* Si igitur hi syllogismi categorici sint legitimi, etiam conditionalis legitimus erit. v. g. Hic syllogismus: *Si homo est animal, est sensitivus, si est sensitivus est vivens; ergo si homo est animal, est vivens: bonus est, quia hic syllogismus: Omne animal est sensitivum; omnis homo est animal; ergo omnis homo est sensitivus: quem complectitur major, bonus est.* Similes syllogismos, & minor, & conclusio præfati syllogismi hypothetici in se continent, quia æquivalenter tres in se terminos, duasque copulas habent. II. est:
Si

Si major conditionalis vera sit, & minor conditionem affirmet, tunc etiam conclusio verè affirmabit conditionatum. Econtrà si minor neget conditionem, propterea conclusio non statim rectè negabit conditionatum. Juxta hanc regulam benè sequitur: Si Petrus intrabit cauponas, se inebriabit; sed Petrus intrabit cauponas; ergo se inebriabit. Malè autem concluditur sic: Si Petrus intrabit &c. sed Petrus non intrabit cauponas; ergo se non inebriabit. Possset enim inebriare se, quin intret cauponas. III. est: Si major conditionalis vera sit, & in minore negetur conditionatum, tunc conclusio benè negabit conditionem, malè autem conclusio conditionem affirmabit, si minor conditionatum affirmet. Patet hoc in exemplis obviis. Ratio autem hujus, & prioris regulæ est, quia non necessariò datur mutua inter conditionem, & conditionatum connexio. IV. est: Syllogismus conditionalis malè concludet, si conditio, vel restrictio in minore adjecta destruat veritatem majoris. Hinc non sequitur: Si Joseph allicietur ad inhonesta peccabit; sed Joseph allicietur ad inhonesta, & non consentiet; ergo Joseph peccabit. Ratio est: Quia restrictio termini, si non ubique adhibeatur, inimica est bonæ consequentiæ.

582. Dico 4. Syllogismus exponibilis est, qui constat propositionibus exponibilibus, de quibus vide n. 485. Quemadmodum verò propositiones exponibiles vel *Exceptivæ*, vel *Exclusivæ*, vel *Reduplicativæ* sunt; ita pariter Syllogismi ejusmodi vel *Exceptivi*, vel *Exclusivi*, vel *Reduplicativi* appellantur, Pro his syllogif-

mis sequentes assignantur regulæ. I. est: Syllogismi exponibiles boni sunt, si boni sint simplices, per quos exponuntur, & quibus æquivalent. Sic bonus est hic: *Tantum homo est capax Philosophiæ; sed animal à longis auribus infame, non est homo; ergo animal à longis auribus infame non est capax Philosophiæ.* Cujus ratio est; quia æquivalet huic simplici pariter bono: *Nullum animal ab homine distinctum est capax Philosophiæ; sed animal à longis auribus infame est animal ab homine distinctum; ergo animal à longis auribus infame non est capax Philosophiæ.* Econtra hic syllogismus fallit: *Omnis Gallus est homo; sed tantum in Gallia natus est Gallus; ergo tantum in Gallia natus est homo:* fallit enim & hic syllogismus, cui æquivalet: *Omnis Gallus est homo, sed nullus in Gallia non natus est Gallus; ergo nullus in Gallia non natus est homo:* in quo proceditur à non distributo ex parte majoris extremi, ad distributum in conclusione. II. est: *Exceptio, vel reduplicatio semel adjuncta termino, semper eadem termino adjungenda est.* Aliàs in syllogismo erunt quatuor termini, ut in hoc: *Omnis homo quia Logicus est doctus; sed Petrus est homo; ergo Petrus est doctus.* III. est: *Particula exclusiva ponenda non est in conclusione ante copulam, nisi in utraque præmissa præcesserit; aliàs inferetur id, quod non ponebatur in præmissis; ut si dicas: Nullum visibile est lapis; tantum homo est visibilis; ergo tantum homo non est lapis.*

583. Dico 5. Syllogismus expositivus dicitur, qui constat medio singulari. Dicitur exposito-

positorius, quia exponit, & explicat syllogismum constantem medio communi. Fieri quidem potest hic syllogismus in quâvis figura, aptissimè tamen fit in tertia; quia medium singulare aptissimè subicitur. Si sit affirmativus, nititur principio affirmativo metaphysico: *Quaecunque sunt eadem uni tertio &c.* Si autem sit negativus, fundatur in altero principio metaphysico negativo: *Quaecunque distinguuntur in uno tertio &c.* Cæterùm servari accuratè in hoc syllogismo debet mediï singularitas, ne scilicet intelligatur de diversis, aut pluribus identificetur; aliàs non tenet conclusio, ut in hoc syllogismo: *Natura divina est pater, natura divina est Filius; ergo Filius est Pater.* Ubi mediï singularitas non accuratè servatur, cum natura divina diversis identificetur, nempe Patri, & Filio. Vel, ut alii dicunt, medium in hoc syllogismo non distribuitur; quia dici non potest: *Quidquid est natura divina est Pater.* Advertendum prætereà, quòd syllogismus expositivus in secunda figura constare possit meris particularibus. *Ratio est:* Quia non obstat ratio de distribuendo medio, cum medium singulare non possit secundùm aliquid necti cum uno extremo, & secundùm quid cum alio, sicut in syllogismo constante puris particularibus, & medio communi. Adeoque in ejusmodi syllogismo servatur adhuc principium metaphysicum: *Quæ sunt eadem uni tertio &c.* Fusiùs hæc omnia tractârunt. Casilius in suis summulis lib. 3.

Haunoldus in *Log. pract.* p. 1. c. 4. Toletus, Fonseca, & alii.

584, *Reflexio I.* Quidam accuratiùs syllogismos examinantes, distinguunt inter syllogismum compositum, & complexum. *Complexum* dicunt illum, cujus una præmissa tantum terminis complexis, & unâ copulâ constat, non autem pluribus propositionibus simplicibus. Talis, cum ad syllogismum simplicem reduci debeat, ejus quoque regulis subjacet. Ut verò syllogismum ejusmodi benè reducas, ad ejus conclusionem præcipuè attendas necesse est. Hæc si affirmativa sit, præmissas quoque affirmativas pone; si negativa, una saltem præmissa, & præcipuè major negativa sit oportet. V. g. Hunc syllogismum complexum: *Qui non est in gratia, damnabitur; sed impius non est in gratia; ergo damnabitur*: optimè sic reduces: *Non constitutus in gratia damnabitur; sed impius est non constitutus in gratia; ergo damnabitur*. Quodsi verò conclusio esset negativa, syllogismum benè reduceres sic: *Non constitutus in gratia, non salvabitur; sed impius est non constitutus in gratia; ergo non salvabitur*. *Syllogismum compositum* dicunt illum, qui unâ saltem præmissâ compositâ in plures propositiones simplices resolubili constat. De hoc in præsentî §. actum est. II. Certum est, quòd non omnes syllogismi simplicis regulæ servari in composito possint. Sic hic syllogismus: *Vel Dies est, vel nox est; sed non est dies; ergo nox est*: in primis non habet medium propriè dictum, cum quo duo con-

veniant extrema. Deinde conclusio non sequitur partem debiliorem. Idem dic de hoc syllogismo: *Aut mundus errat, aut Christus fallitur; sed Christus non fallitur; ergo mundus errat.* III. Omnes propositiones compositas, omnesque syllogismos compositos ad simplices reducere velle, inanis labor est. Sæpè enim inter terminos, quorum connexio per propositionem compositam affirmatur, aut negatur, non est identitas, aut stricta repugnantia; sed tantum quædam existentiae connexio; cum tamen in propositione simplici affirmetur, aut negetur identitas. Hinc non reduces hunc aut similem syllogismum: *Si sol est, dies est; sed sol est; ergo dies est*: Si enim dicas: *Præsentia solis est dies*: propositionem hanc ponere quidem locò prioris potes; Hæc tamen priorem strictè non resolvit, cum alio prædicato constet.

§. V.

Quænam sint Regulæ bonæ consequentiæ?

585. Regularum bonæ consequentiæ aliæ sunt generales, particulares aliæ. Has antequam ponamus, advertendum, quòd Antecedens in discursu verum, vel necessarium dicatur, quando utraque præmissa vera, vel necessaria est; si enim vel una ex præmissis falsa sit, aut contingens, vel impossibilis, totum Antecedens falsum, contingens, aut impossibile dicitur. Præsciendum prætereà est, quòd hæ regulæ de syllogismo formaliter bono procedant. Recensentur autem passim Regulæ generales bonæ consequentiæ sequentes.